

G CONSELLERIA
O SALUT I CONSUM
I DIRECCIÓ GENERAL
B SALUT PÚBLICA
/ I PARTICIPACIÓ

MEMÒRIA VIH/SIDA DE LES ILLES BALEARS

2020

Aquesta memòria recull informació sobre la situació epidemiològica, els programes i les activitats de prevenció, atenció sanitària i social i de coordinació i participació, relacionats amb el VIH, que es desenvolupen a les Illes Balears.

Elaboració

- Coordinació de Sida i Sexualitat. Direcció General de Salut Pública i Participació. Conselleria de Salut i Consum. Govern de les Illes Balears.

Fonts d'informació

- Ajuntament de Palma (Àrea de Turisme, Sanitat i Consum, Àrea de Justícia Social, Feminisme i LGTBI)
- ALAS (Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears)
- Associació Siloé
- Centre Penitenciari de Mallorca
- CEPCA (Centre d'Estudis i Prevenció d'Addiccions del Consell Insular d'Eivissa)
- Conselleria de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Formentera
- Creu Roja / Creu Roja Joventut
- Direcció General de Salut Pública i Participació. Conselleria de Salut i Consum (Coordinació de Sida i Sexualitat, Servei d'Epidemiologia, PADIB)
- Institut Mallorquí d'Afers Socials. Consell Insular de Mallorca
- Institut Balear de la Joventut. Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca
- Metges del Món
- Servei de Salut (Gerència d'Atenció Primària de Mallorca, unitats de medicina interna dels hospitals públics, Subdirecció del Medicament)
- Societat Cooperativa d'Iniciativa Social i Formació Ocupacional Jovent
- Universitat de les Illes Balears. Vicerectorat de Campus, Cooperació i Universitat Saludable, Oficina d'Universitat Saludable i Sostenible

ÍNDEX

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA.....	4
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH.....	4
2. Registre de casos de sida.....	8
3. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida.....	9
PREVENCIÓ.....	10
1. Detecció precoç del VIH.....	10
2. Prevenció en població general.....	11
3. Prevenció en adolescents i joves.....	14
4. Prevenció en persones usuàries de drogues injectades.....	19
5. Prevenció en homes que mantenen relacions sexuals amb homes.....	22
6. Prevenció en persones en situació de prostitució.....	22
7. Prevenció en l'àmbit penitenciari.....	25
8. Prevenció i formació a personal sanitari.....	25
ATENCIÓ SANITÀRIA I PSICOSOCIAL.....	26
1. Atenció sanitària.....	26
2. Atenció psicosocial.....	27
COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ.....	29
GLOSSARI DE SIGLES I TERMES.....	31

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA

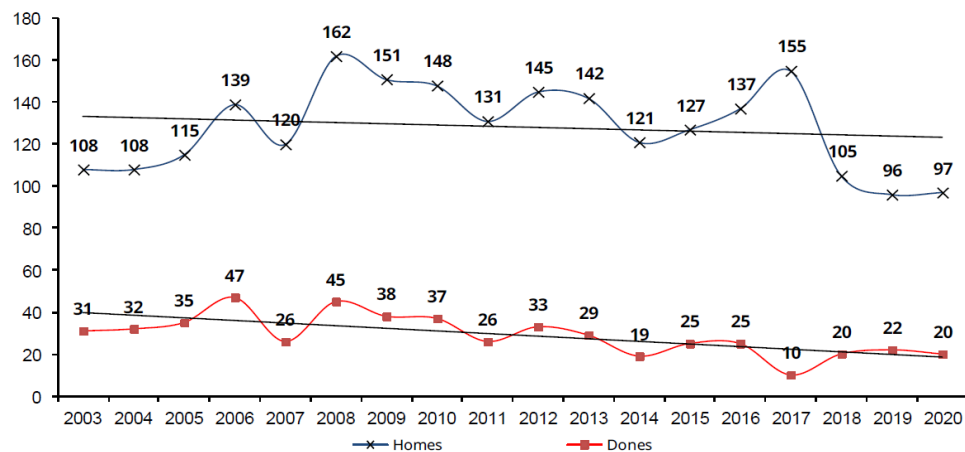
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH
2. Registre de casos de sida
3. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida en contacte amb el Sistema Nacional de Salut

1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH

Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació. Actualització: novembre de 2021. Casos acumulats notificats o detectats amb data diagnòstica fins al dia 31 de desembre de 2020. Dades no consolidades.

El **nombre de casos acumulats** des de l'any 2003 (any d'inici del Registre) és de 2.827; 2.307 casos (82 %) són homes i 520 casos (18 %) són dones; 2.349 corresponen a Mallorca, 123 a Menorca i 354 a les Pitiüses (vegeu la figura 1).

FIGURA 1. NDVIH casos per sexe i any. Anys 2003-2020

L'any 2020 s'han incorporat 117 casos, la qual cosa suposa una **taxa** del 9,99.

Quant a l'**edat**, les persones entre 30 i 39 són les que tenen les taxes més altes.

Aproximadament, el 63,5 % dels casos tenen menys de 40 anys i el 36,6 % té 40 anys o més. La mitjana d'edat en el moment del diagnòstic dels casos no pediàtrics és de 36,2.

Quant a la **distribució per categories de transmissió (CT)**, en els homes el primer grup en nombre de casos són els homes que fan sexe amb homes, en aquesta CT també s'inclouen els gais i bisexuals (1.231 casos, 53 %), seguits dels homes heterossexuals (691, 30 %) i els homes usuaris de drogues injectades (225 casos, 10 %).

En el cas de les dones, el primer grup de casos són les relacions heterosexuals (431 casos, 11 %), seguides del grup de les dones usuàries de drogues injectades (59 casos, 11 %). Més del 80 % dels casos s'associen a una transmissió sexual (vegeu les figures 2 i 3).

FIG. 2. NDVIH-IB. Dades des del 2003. **Homes**.
N= 2.307. Categoria de transmissió

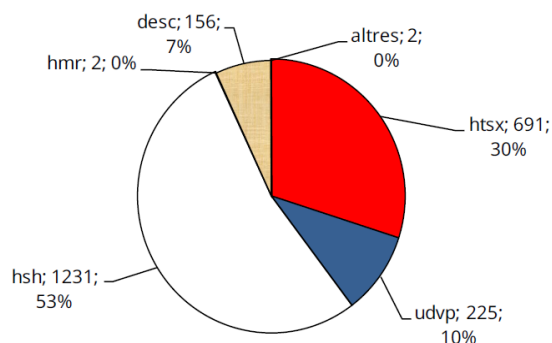
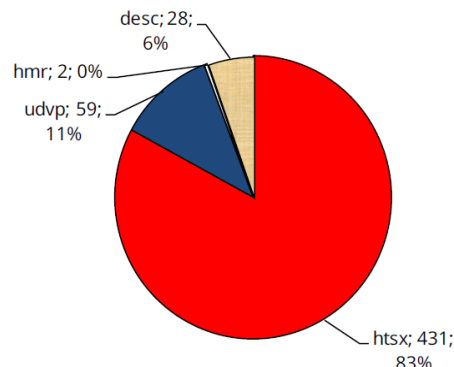

FIG. 3. NDVIH-IB. Dades des del 2003. **Dones**.
N=520. Categoria de transmissió

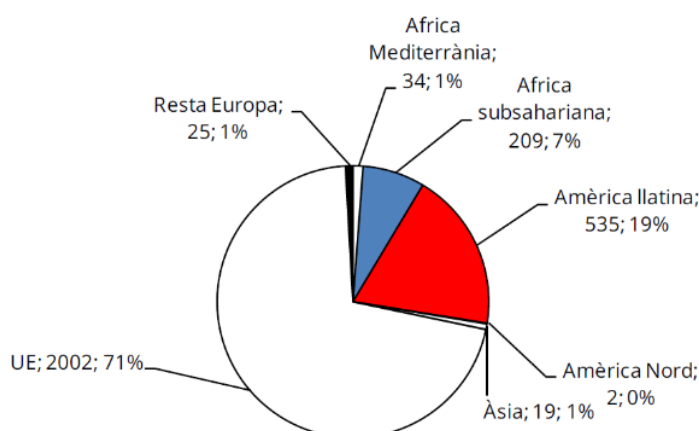

HTSX: heterosexuals; UDVP: usuaris de drogues per via parenteral; HSH: gais, bisexuals i altres homes que fan sexe amb homes; HMR: mare-fill; DESC.: desconegut

Dels 2.826 casos amb **país d'origen** conegut, el 29 % són nascuts fora d'Espanya. La segona regió en importància després d'Europa és l'Amèrica Llatina, amb 535 casos (19 %), seguida de l'Àfrica Subsahariana, amb 209 casos (7 %) (vegeu la figura 4). Més de la meitat dels diagnòstics acumulats en dones (54 %) tenen origen estranger; per als homes estrangers, el percentatge acumulat de casos és del 34 %.

Tant en els homes espanyols (n = 1.522, 66 %) com en els estrangers (n= 785, 34 %) predomina la transmissió HSH (53 % vs. 54 %). En les dones espanyoles (n = 237, 45,6 %) i en les estrangeres (n = 282, 54,3 %) predomina la transmissió HTSX (73 % vs. 91 %) (vegeu la figura 4).

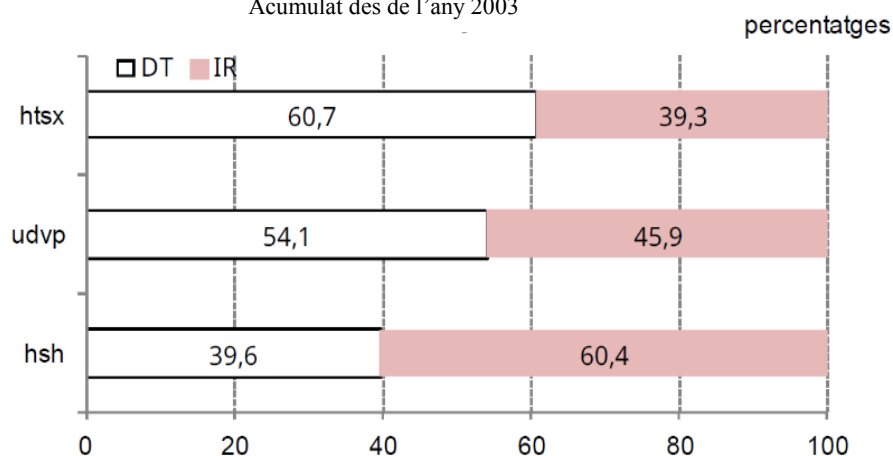
FIG. 4. NDVIH-IB. Dades des del 2003. **Regió d'origen**.
Casos amb país d'origen conegut (n= 2.826)

Pel que fa al **retard en el diagnòstic** (considerant el diagnòstic tardà —DT— quan la persona presenta 350 limfòcits CD4 o menys), dels 2.680 casos no pediàtrics amb la xifra de CD4 coneguda en el moment del diagnòstic, el 51 % dels casos presenten un diagnòstic tardà (56,8 % dones, 49,3 % homes). En les infeccions recents (IR) dominen amb un 60,4 % els HSH, mentre que les persones HTSX són les que presenten el percentatge més alt de diagnòstic tardà (poc més del 60,7 %). De les persones UDVP, poc més del 54 % són DT (vegeu la figura 5).

Els casos amb origen estranger tenen un percentatge de DT més alt que els d'origen espanyol (57 % vs. 46,6 %). El 73,4 % dels casos nascuts a l'Àfrica Subsahariana i el 52,8 % a l'Amèrica Llatina són diagnòstics tardans.

FIGURA 5. NDVIH-IB. Diagnòstic tardà i infecció recent.
Acumulat des de l'any 2003

Els canvis que s'han produït durant l'any 2020 respecte de l'any 2019 són els següents:

- 117 casos (118 en el 2019), amb una taxa de 9,99 per 100.000 habitants.
- 97 casos en homes (96 en el 2019) i 20 casos en dones (22 en el 2019).
- Quant a les categories de transmissió, les variacions són mínimes.
- Hi ha hagut un lleuger augment de les taxes en els homes dels grups d'edat de 20-29 anys i 40-49 anys.
- No hi ha hagut canvis en les taxes en les dones en cap grup d'edat.
- Tampoc s'han produït canvis entre les persones estrangeres i les espanyoles.

- En els diagnòstics per sexe, origen i categoria de transmissió els canvis han estat mínims, s'ha produït una mínima disminució d'homes estrangers HSH (27 vs. 22).
- Hi ha una disminució dels diagnòstics tardans (33 %), amb l'augment de les infeccions recents (62 %).

2. Registre de casos de sida

Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Consum. Actualització: novembre de 2021.

El nombre de casos de sida acumulats a l'arxipèlag se situa en 2.817 casos (78 % homes i 22 % dones), 39 casos d'edat pediàtrica. Per illes, Mallorca acumula 2.262 casos, mentre que les Pitiüses n'acumulen 391 i Menorca 142 (vegeu la figura 6). No s'ha pogut assignar illa de residència a 22 casos.

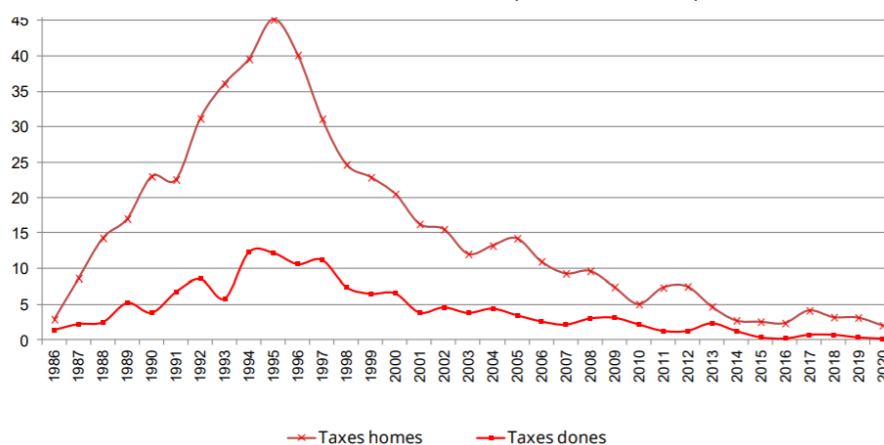
Respecte de la **distribució per categoria de transmissió**, un total de 1.281 casos (45,5 %) corresponen a UDVP, 652 (22,6 %) a la categoria HTSX i 594 (21 %) a la categoria HSH.

Pel que fa al **país d'origen**, un total de 352 casos (12 %) corresponen a persones estrangeres. Aquest percentatge ha mantingut una tendència ascendent.

L'anàlisi dels darrers anys (2016-2020) mostra, en 96 casos detectats, un patró epidemiològic dominat pels homes (87 %), amb una distribució per edat amb preponderància del grup de 30-39 anys i amb domini de la categoria HTSX (40,6 %).

En definitiva, continua la tendència global descendent de la incidència, de tal manera que en els tres darrers anys les taxes es mantenen per davall de 2.

FIGURA 6. Sida a les Illes Balears. Taxes per sexe. Taxes per 100.000

HSH: homes que fan sexe amb homes, UDVP: usuaris de drogues via parenteral, HTSX: heterosexual

Els informes complets dels nous diagnòstics d'infecció per VIH i sida es poden consultar en:

http://www.caib.es/sites/epidemiologia/ca/sida_i_nous_diagnostic_de_vih-57263/

3. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida

Centre Nacional d'Epidemiologia, Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida, plans autonòmics de la sida i hospitals de la xarxa pública.

Es tracta d'un sistema d'informació sobre les característiques sociodemogràfiques, epidemiològiques i clíniques de pacients que s'atenen als hospitals públics, basat en enquestes de pacients en un dia concret.

El 2020, a causa de la COVID-19, no es va poder realitzar l'enquesta. Es pot consultar l'anàlisi de l'evolució des de l'any 2004 fins a l'any 2019 en l'enllaç següent:

[https://www.isciii.es/QueHacemos/Servicios/VigilanciaSaludPublicaRENAVE/EnfermedadesTransmisibles/Documents/VIH/pdfs%20y%20protocolo/Informe%20Encuesta%20hospitalaria%202004_2019_def%20\(2\).pdf](https://www.isciii.es/QueHacemos/Servicios/VigilanciaSaludPublicaRENAVE/EnfermedadesTransmisibles/Documents/VIH/pdfs%20y%20protocolo/Informe%20Encuesta%20hospitalaria%202004_2019_def%20(2).pdf)

PREVENCIÓ

1. Detecció precoç del VIH
2. Prevenció en la població general
3. Prevenció en adolescents i joves
4. Prevenció en persones usuàries de drogues injectades
5. Prevenció en homes que mantenen relacions sexuals amb homes
6. Prevenció en persones en situació de prostitució
7. Prevenció en l'àmbit penitenciari
8. Prevenció i formació a personal sanitari

1. Detecció precoç del VIH

- ⌘ **Diversificació de la prova de detecció del VIH** *(Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS, Metges del Món, CAITS, UCA IMAS, UCA Servei de Salut, oficines de farmàcia).*

Realització de la prova ràpida de detecció del VIH a la seu d'ALAS de Palma, a les UCA (unitats de conductes addictives) de Mallorca, a les seus de Mallorca i Eivissa de Metges del Món, al CAITS (Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció de les Infeccions de Transmissió Sexual) i 8 oficines de farmàcia de les Illes Balears. La prova és voluntària, confidencial i gratuïta excepte en les oficines de farmàcia (on té un cost de 5 €). El test que s'utilitza és el Determine HIV 1/2 Ag/Ac Combo. Durant uns mesos de l'any 2020, per les restriccions per la COVID-19, no es realitzaren proves. Els resultats són els següents:

- Nombre de proves realitzades: 956 proves (398 a ALAS, 219 a Metges del Món Mallorca, 76 a Metges del Món Eivissa, 45 al CAITS, 4 a les UCA i 289 a les oficines de farmàcia).
- Nombre de resultats positius: 10, tots en homes.

La memòria de les proves ràpides de VIH en entorns no clínics es pot consultar en: http://www.caib.es/sites/vihsida/ca/prova_rapida_deteccio_vih-33950/

- ⌘ **Dia de la Prova de Detecció del VIH, el 20 d'octubre** *(Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS, Taula per la SIDA, UIB-OUSIS).*

- Entrevistes en emissores de ràdio i en premsa.
- Nota de premsa.

⌘ **Distribució de material informatiu** (*Direcció General de Salut Pública i Participació*).

Distribució de 250 fullets «Test ràpid de VIH/sida a les oficines de farmàcia».

2. **Prevenició en població general**

⌘ **Dia Mundial de la Sida** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Ajuntament de Palma, UIB, Consell Insular de Mallorca, Consell Insular d'Eivissa, Taula per la Sida, Creu Roja Joventut, Creu Roja*).

- **Col·locació d'un llaç vermell en diverses institucions** (Govern de les Illes Balears, ajuntaments, ONG, hospitals...).
- **Il·luminació amb llums vermells** (Ajuntament de Palma). Es va encendre la il·luminació vermella a la façana del Castell de Bellver.
- **Elaboració i distribució d'una carta a tots els ajuntaments de les Illes Balears** (*Coordinació de Sida i Sexualitat*) per animar-los a participar en aquest dia amb la col·locació d'un llaç vermell a l'edifici de l'ajuntament. Aquest llaç simbolitza un compromís, una responsabilitat per informar-se'n i actuar contra el VIH.
- **Taula d'informació i sensibilització a la UIB** (*Sexconsulta-Palmajove, Vicerectorat de Campus, Cooperació i Universitat Saludable, i gestionada per l'Oficina d'Universitat Saludable i Sostenible*). Aquest dia es proporcionà informació sobre l'ús responsable dels preservatius masculí i femení, i es repartí material preventiu. A través del joc es donaren a conèixer els mètodes de barrera i els anticonceptius, així com les diferències entre els uns i els altres, i els que prevenen les ITS.
- **Campanya «Esta pandemia también te afecta»** (ALAS). Campanya realitzada a través de les xarxes socials i la web d'ALAS.
- **Seminari en línia** (*Metges del Món*) per a 25 professionals sociosanitaris.
- **Realització d'entrevistes i rodes de premsa** a professionals que treballen en la prevenció de la infecció per a diversos mitjans de comunicació de les Illes Balears.

- x **Dia Mundial de la Salut Sexual** (UIB-OUSIS, Sexconsulta-Palmajove, Direcció General de Salut Pública i Participació).
 - **Taula informativa al campus de la UIB**, el 14 de febrer es va posar una taula informativa organitzada per Sexconsulta en col·laboració amb l'OUSIS. S'hi va informar sobre l'ús responsable del preservatiu, la salut sexual i els mètodes anticonceptius, i es va repartir material preventiu. A més, es donà a conèixer la consulta del PACU sobre sexualitat i la que ofereix l'Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears (ALAS). Sexconsulta repartí 40 lots a 31 dones i 9 homes de material preventiu. En aquesta activitat, repartírem preservatius de l'empresa Control SA, gràcies a la col·laboració amb la Xarxa Espanyola d'Universitats Promotores de Salut, que lidera la UIB.
<https://www.unisaludables.es/es/noticias/leer/14-de-febrero-dia-europeo-de-la-salud-sexual/>
 - **Nota de premsa i entrevistes** en els mitjans de comunicació.
- x **Comissió de Seguiment sobre l'Acord de Ple de la Declaració Institucional sobre l'Adhesió de l'Ajuntament de Palma a la Declaració de París** (Ajuntament de Palma, Conselleria de Salut i Consum, ALAS, Taula per a la Sida). Aquesta comissió té com a finalitat dur a terme accions conjuntes, relacionades amb el VIH/sida, entre tots els organismes que en formen part, per millorar la eficiència de les accions que es proposin i arribar millor a la població.
- x **Formació de voluntariat i personal d'ALAS** (ALAS)
 - **Tallers sobre sexe químic (chemsex)**: 2 sessions de 4 hores.
 - **Tallers d'educació afectiva i sexual**: 4 sessions d'una hora.
- x **Programa «Guanya salut: cuida't»** (Ajuntament de Palma). Dins aquest programa hi ha activitats relacionades amb la prevenció d'ITS i embarassos no desitjats. El 2020 hi participaren 131 persones en les 7 sessions realitzades.
- x **Projecte «Engresca't amb la prevenció»** (Societat Cooperativa Jovent, Direcció General de Salut Pública i Participació). Aquesta Societat fa feina amb joves vulnerables amb els quals treballa per promoure la igualtat d'oportunitats i millorar-ne la qualitat de vida i la integració laboral i social. Quant al VIH, du a terme aquest programa, que té dues línies d'actuació:
 - Actuacions d'informació i suport a joves de baix nivell educatiu sobre la transmissió del VIH i altres infeccions de transmissió sexual.

- Actuacions de prevenció de caràcter generalista en barris vulnerables de Sector Municipal Est de Palma.

⌘ **Distribució de material informatiu i de sensibilització** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Hospital Universitari Son Espases, ALAS*).

— **Distribució dels fullets i guies següents:**

- 700 fullets «No el perdis de vista, el VIH pot passar desapercebut», de la Direcció General de Salut Pública i Participació.
- 450 fullets de mètodes anticonceptius «Gaudeix de la sexualitat amb tranquil·litat», de la Direcció General de Salut Pública i Participació.
- 780 fullets d'infeccions de transmissió sexual «ITS, revisa les teves creences», de la Direcció General de Salut Pública i Participació.

— **Distribució de preservatius:**

- 9.030 unitats (Coordinació de Sida i Sexualitat) a diferents entitats, centres de salut i centres educatius.

— **Distribució de penis docents:** 8 unitats (*Coordinació de Sida i Sexualitat*).

— **Distribució de clítoris docents:** 3 unitats (*Coordinació de Sida i Sexualitat*).

⌘ **Atenció i informació individualitzada** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS, Sexconsulta-Palmajove*).

Atenció que es du a terme per telèfon, correu electrònic, videoconferència i de manera presencial. Les consultes són, principalment, sobre la realització de la prova, les pràctiques de risc i la sol·licitud d'informació sobre el VIH i altres ITS.

Per part de la Coordinació de Sida i Sexualitat:

- Nombre de consultes telefòniques: 162.
- Nombre de consultes en línia: 86.
- Nombre de visites a la web de VIH i ITS: 17.069 <http://vihsida.caib.es>.
- Nombre de visites a la web de Salut Sexual: 156.909. <http://salutsexual.caib.es>.

Per part de Sexconsulta-Palmajove:

- Grup de Facebook «Salut emocional», amb 308 membres.

Per part d'ALAS:

- Nombre de consultes: 271 (38 % telefòniques, 39 % per WhatsApp, 11 % presencials, 9 % per correu electrònic i 3 % per xarxes socials.
- Presència a les xarxes socials Gridr, Planetromeo.

3. **Prevenició en adolescents i joves**

⌘ Assessorament en salut afectiva i sexual, habilitats socials i autoestima *(Sexconsulta-Palmajove de l'Ajuntament de Palma,)*

- o Nombre d'assessoraments: 655.

⌘ Consulta Jove als centres educatius de les Illes Balears *(Servei de Salut, Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa).*

Les consultes es duen a terme en els centres educatius de Mallorca, Menorca i Eivissa un pic per setmana durant l'horari escolar. Pretenen, mitjançant les demandes de l'alumnat escolaritzat, millorar-ne el coneixement i les habilitats; conèixer-ne les creences, els valors i les actituds, i informar-lo dels recursos sociosanitaris existents. Més de la meitat de les consultes són sobre afectivitat i sexualitat. El 2020, per les restriccions a causa de la pandèmia de COVID-19, no s'han pogut dur a terme aquestes consultes.

⌘ Punt d'Atenció a la Comunitat Universitària (PACU) *(UIB-OUSIS, ALAS, Sexconsulta-Palmajove).*

Consulta d'assessorament i de resolució de dubtes de manera gratuïta al llarg del curs acadèmic 2020-2021 sobre temes relacionats amb:

- VIH: es fa càrrec d'aquesta consulta l'Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears (ALAS), que l'ofereix cada dilluns horabaixa.
- Sexualitat: l'equip de Sexconsulta de Palmajove, durant tot el curs acadèmic, ha ofert consultes en línia en les quals han atès 28 persones entre 19 i 25 anys (2 homes, 23 dones i 3 que no especifiquen el sexe). <http://ousis.uib.cat/Transversal/PACU/>
- **5 d'octubre, Dia de les Universitats Saludables** *(UIB-OUSIS Sexconsulta-Palmajove, Metges del Món).* Amb motiu d'aquest dia es realitzaren dos seminaris en línia gratuïts:

- Seminari sobre sexualitat, impartit per la psicòloga i sexòloga de Palmajove.
- Seminari sobre perspectiva de gènere i drogues, impartit per Metges del Món. Hi participaren 40 estudiants.

⌘ **Blog d'autoestima** (*Sexconsulta-Palmajove*)

Espai per a la gent jove on documentar-se, opinar, expressar-se i rebre resposta als seus dubtes en relació amb l'autoestima i les habilitats socials:

www.autoestimablog.es

⌘ **Prevenió de les addiccions en l'entorn universitari de la UIB** (*UIB- OUSIS, Direcció General de Salut Pública i Participació*).

Durant el curs 2020-2021 s'han duit a terme diferents activitats de prevenció d'addiccions en què també es treballa la sexualitat:

— **Projecte «Si ho tens clar, tria! »** (*UIB- OUSIS i Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears -PADIB-*).

Formació que pretén que sigui l'alumnat qui difongui la informació i els missatges preventius.

- Nombre de participants: 36 estudiants (32 dones i 4 homes).

⌘ **Campanya en xarxes socials «Sexo Loco con Coco»** (*UIB- OUSIS*).

Campanya en xarxes socials en la qual es combina la informació preventiva amb el format d'enquesta per facilitar la interacció amb el públic destinatari i la reflexió personal.

- Nombre de visualitzacions: 1.001.
- Nombre d'interaccions: 7.

⌘ **Programa «Ens movem per la salut i la sostenibilitat»** (*UIB- OUSIS*)

Aquesta activitat està emmarcada en el Programa d'Orientació i Transició a la Universitat (PortUIB), que s'ofereix a l'alumnat de primària i secundària per tal que en coneguin el funcionament. L'Oficina d'Universitat Saludable i Sostenible de la UIB organitza una activitat per promoure l'anàlisi crítica i proporcionar estratègies per millorar la salut i la sostenibilitat; un dels temes que s'hi tracten és la salut sexual.

- Nombre de participants: 226 alumnes de secundària.

⌘ **Campanya xarxes socials «El plaer és teu» (UIB-OUSIS)**

Campanya duita a terme el maig de 2020 per eliminar tabús en relació amb la sexualitat, relacionada amb la conducta compulsiva de tipus sexual, amb l'objectiu de prevenir-la. Ha estat creada per una alumna del Curs de formació de prevenció d'addiccions en línia, en el marc de l'activitat pràctica obligatòria.

- Nombre de visualitzacions: 54 (38 dones, 10 homes, 6 entitats).
- Interaccions i comentaris: 34 (22 dones, 7 homes, 5 entitats).

⌘ **Activitat sensibilitzadora: «Reducció de riscos en sexe químic: drogues i ITS» (UIB-OUSIS)**

L'activitat es du a terme entorn del primer de desembre, Dia Internacional contra la Sida, i del 14 de febrer (Dia Internacional de la Salut Sexual). Es fan diverses dinàmiques a través de les quals s'exposa informació sobre la reducció de riscos.

- Nombre de participants en taules o dinàmiques: 140 (106 dones, 34 homes).
- Interaccions i comentaris: 34 (22 dones, 7 homes, 5 entitats).

⌘ **Assessorament en salut afectiva i sexual, habilitats socials i autoestima (Sexconsulta-Palmajove de l'Ajuntament de Palma).**

Assessorament presencial, telefònic o per correu electrònic.

- Nombre d'assessoraments: 655.

⌘ **Activitats informatives/formatives d'educació sexual i prevenció del VIH a adolescents i joves (Direcció General de Salut Pública i Participació, CEPCA-Consell Insular d'Eivissa, Consell Insular d'Eivissa i Consell Insular de Formentera, Creu Roja Joventut, ALAS, UIB-OUSIS).**

Activitats amb joves, de temàtica similar encara que diferents, dutes a terme per diverses institucions i organismes. S'han agrupat segons la població diana a la qual s'adrecen i el tipus d'activitat.

— **Programa d'educació afectiva i sexual «Amb tots els sentits»**

(*Coordinació de Sida i Sexualitat*). Programa dissenyat per facilitar la tasca del professorat i d'altres persones que formen part de la comunitat educativa per educar en afectivitat i sexualitat. També pot ser utilitzat per professionals que desenvolupen la seva tasca educativa en entorns d'oci i de temps lliure o de serveis d'atenció a persones joves en situacions d'especial vulnerabilitat. Es pot consultar i sol·licitar a <http://salutsexual.caib.es>.

- Nombre de centres educatius que sol·licitaren el programa: 56.
- Nombre de centres sanitaris que sol·licitaren el programa: 6.
- Nombre d'ajuntaments i altres que sol·licitaren el programa: 6 (2 ajuntaments, 4 altres).
- Nombre de sessions de presentació del programa als centres educatius i als serveis socials de Menorca: 14 (12 a IES i 2 serveis socials).
- Nombre de llibres distribuïts: 76 (document de consulta per al professorat).
- Publicació d'un article sobre el Programa a l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2020.

— **Altres programes, tallers... que es duen a terme als centres educatius:**

ACTIVITATS DUITES A TERME ALS CENTRES EDUCATIUS I ENTITATS JUVENILS		
Projectes/tallers/xerrades	Nombre d'activitats/sessions	Nombre de participants
Programa d'educació afectiva i sexual «Sextima» (CEPCA, Consell Insular de Formentera). Es du a terme als centres educatius de secundària d'Eivissa i Formentera i l'implementen dins l'aula professionals del CEPCA i dels centres de salut.	159 grups d'11 centres educatius	3.975
Tallers de salut sexual (Creu Roja Joventut). Aquests tallers es treballen dins els programes d'educació per a la salut i prevenció de conductes violentes.	49	552 (275 al·lotes i 277 al·lots)
Tallers-assessories grupals d'educació afectiva i sexual (Sexconsulta-Palmajove) a centres educatius de secundària.	16	224
Xerrades d'educació afectiva i sexual a l'IES Son Serra d'Eivissa (Metges del Món)	1	90 alumnes de batxillerat

- ⌘ **Disseny, realització i tutoria del curs de formació en línia «L'educació afectiva i sexual: "Amb tots els sentits"»** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Direcció General de Formació Professional i Formació Permanent del Professorat*).

Curs de 20 hores de durada, adreçat a docents, realitzat a través de la plataforma de formació a distància de la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació Permanent del Professorat de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca. Acabaren la formació un total de 27 docents.

- ⌘ **Curs d'educació afectiva i sexual «Amb tots els sentits»** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa*).

Curs adreçat al professorat membre de les comissions de coeducació dels centres educatius. Hi participaren 20 docents.

- ⌘ **Sessió d'educació afectiva i sexual** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Liceu Francès*).

Sessió realitzada per la Coordinació de Sida i Sexualitat destinada a les famílies del centre educatiu Liceu Francès.

4. **Prevenició en persones usuàries de drogues injectades**

⌘ **Programes de reducció de danys**

- **Unitats mòbils de reducció de danys** (*Metges del Món, Creu Roja, Direcció General de Salut Pública i Participació*).
 - Nombre d'unitats: 2, una de Metges del Món del programa INRED i l'altra de la Creu Roja del programa Metabús.
 - Nombre de persones ateses: 778 (623 homes, 155 dones).
 - Nombre de sortides d'apropament INRED: 110 (80 a Son Banya i 30 a la Porta de Sant Antoni).
- **Programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX) INRED, Metabús i UCA** (*Metges del Món, Creu Roja, Direcció General de Salut Pública i Participació, IMAS*).

Distribució de xeringues i altres materials d'injecció que es du a terme des de dues unitats mòbils (INRED i Metabús) i, en menor quantitat, des de les UCA (unitats de conductes addictives).

	INRED	METABÚS	UCA	TOTAL
Nombre d'usuaris	378	294		672
Xeringues distribuïdes	47.059 unitats	21.114 unitats	350 unitats	68.523 unitats
Xeringues recollides	34.253 unitats	----		----

— **Programa d'Intercanvi de Xeringues (kits antisida) a les oficines de farmàcia** (*Direcció General de Salut Pública i Participació i Col·legi Oficial de Farmacèutics*).

Intercanvi, a les oficines de farmàcia adherides al Programa, de xeringues per a kits antisida, que inclouen: tovallola d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassola, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nombre d'oficines en el Programa: 15 (7 a Mallorca i 8 a Menorca).
- Nombre de kits antisida distribuïts: 9.742.

— **Programa de dispensació de metadona** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Creu Roja, Col·legi Oficial de Farmacèutics, Servei de Salut, Consell de Mallorca, Centre penitenciari*). Dispensació de metadona en oficines de farmàcia, UCA, centres de salut, Metabús, centre penitenciari, comunitats terapèutiques, centres de dia.

- Nombre de usuaris en tractament: 1.182 (950 homes i 232 dones).

⌘ Prevenció de la transmissió del VIH

- **Curs «Agents de Salut 2020»** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Metges del Món*).

A causa de les restriccions per la COVID-19, aquest any no es va poder dur a terme.

- **Curs de prevenció del VIH i altres ITS** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Metges del Món*).

- Nombre de sessions: 9 de dues hores cada sessió.
- Nombre de participants: 15.

- **Tallers d'educació per a la salut** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Creu Roja-Metabús*).

- Nombre de taller d'afectivitat i sexualitat: 4.
- Nombre de tallers d'autoestima: 7.

- **Assessories d'educació per a la salut relacionades amb el VIH** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, Metges del Món*).

- Nombre d'assessories: 262 (236 de reducció de danys i riscos i 26 d'injecció correcta).

- **Distribució de material preventiu** (*Direcció General de Salut Pública i Participació, IMAS, Metges del Món-INRED, Creu Roja-Metabús*).

- Preservatius distribuïts: 627 en el programa INRED.
- Nombre de lubricants distribuïts: 117 en el programa INRED.
- Nombre de material informatiu distribuït: 101 en el Metabús.

5. Prevenció en homes que mantenen relacions sexuals amb homes (HSH) (*Direcció General de Salut Pública i Participació, ALAS*).

- ⌘ **Recerca activa per contactar amb HSH**, en especial amb els que exerceixen la prostitució, per assessorar-los sobre les pràctiques de risc i oferir-los la prova ràpida de detecció del VIH (*ALAS*).

6. Prevenició en persones en situació de prostitució

⌘ Programa «Obrint camins a la salut per a les persones en situació de prostitució» (evolució del projecte SAYDE) (Direcció General de Salut Pública i Participació, Metges del Món).

Atenció a aquest col·lectiu i desenvolupament de diferents activitats des del centre fix, amb tres nivells d'intervenció —àrea d'acolliment i dispensació de material, àrea psicosocial i àrea sanitària—, i des de la unitat mòbil que visita zones de carrer, clubs i pisos on s'exerceix la prostitució a Mallorca i Eivissa.

- Nombre de persones ateses: 1.168 (973 a Mallorca i 188 a Eivissa).
- Nombre de sortides d'apropament i reducció de danys: 178 (89 a Palma, 73 a la resta de Mallorca, 15 a Eivissa i 1 a Menorca).
- Tallers grupals mensuals: 1.012 en les sortides d'apropament (grups de 2-3 persones).
- Sessions de grups focals o de discussió: 5, amb la participació de 33 PSP a Mallorca.
- Formació obligatòria per a les persones voluntàries de l'ONG: 2 sessions.
- Nombre d'intervencions sanitàries: 1.398.
- Nombre de seguiments sanitaris: 251.
- Nombre de seguiments psicosocials: 726.
- Nombre d'activitats de sensibilització realitzades en què es promou una visió crítica sobre la prostitució i l'explotació sexual, a fi de reduir l'estigma i la discriminació que les PSP sofreixen:
 - Difusió mitjançant la premsa escrita sobre l'estigma i la situació de les persones en situació de prostitució, així com sobre les condicions de vida que pateixen.
 - Participació activa en diversos col·loquis i debats.
 - Reunions amb diferents representants polítics i de l'Administració pública.
 - Denúncia de totes i cadascuna de les il·legalitats que es cometen sobre les PSP, així com totes les relacionades amb la vulneració dels drets sobre la salut.

- Jornada «La foscor dels drets humans», amb una exposició a La Caixa.
- Fòrum «Emocions i reaccions» a la 1a Fira de les Dones de Manacor.
- Documental a la Sala Augusta: *Serás hombre*, amb la participació de 250 persones de manera presencial i virtual.
- Material preventiu distribuït:
 - Preservatius masculins: 88.060.
 - Preservatius femenins: 4.628.
 - Lubricants: 18.448.
 - Bandes de sexe oral o anal: 5.952.
 - Esponges vaginals per a relacions sexuals durant la menstruació: 3.741.

Augmenta el nombre de PSP que expressen utilitzar sempre material preventiu.

S'entrega material divulgatiu en totes les sortides realitzades, el qual està a disposició de totes les persones en situació de prostitució que acudeixen al centre.

✘ **Intervenció en persones en situació de prostitució** (Direcció General d'Immigració, Servei de Salut, Casal Petit, Creu Roja, Fundació Solidaritat Amaranta, Ajuntament de Palma —Regidoria d'Igualtat, Joventut i Drets Cívics, Policia Local—, Metges del Món, Institut Balear de la Dona, UCRIF-Policia Nacional, UIB, Ajuntament de Calvià).

- **Projecte Alternativa** (CS Escola Graduada, Casal Petit) projecte per detectar persones amb problemes d'assistència sanitària.
- **Xarxa d'Atenció Directa a Persones que Exerceixen la Prostitució a Palma (XADPEP)**. Aquesta xarxa està constituïda per diferents entitats —Servei de Salut, Casal Petit, Creu Roja, Fundació Solidaritat Amaranta, Ajuntament de Palma (Regidoria d'Igualtat, Joventut i Drets Cívics, Policia Local), Metges del Món, Institut Balear de la Dona, UIB, UCRIF (Policia Nacional)— que es reuneixen mensualment per treballar temes relacionats amb la prostitució.

- **GEPIB**, Grup d'Estudis de Prostitució de les Illes Balears, multidisciplinari i d'àmbit autonòmic, liderat per la UIB i l'IB-Dona.
- **Reunions bimensuals MapCal** entre l'Ajuntament de Calvià i Metges del Món.

7. Prevenició en l'àmbit penitenciari

⌘ **Programa d'Intercanvi de Xeringues al Centre Penitenciari de Palma** *(Direcció General de Salut Pública i Participació, Sanitat Penitenciària).*

Intercanvi de xeringues per *kits* antisida, que inclouen: tovalloleta d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nombre de *kits* intercanviats: 200.

8. Prevenició i formació en personal sanitari

⌘ **Protocol d'actuació davant d'accident amb material biològic** *(Servei de Salut)*

Protocol d'actuació dels centres d'atenció primària i els hospitals de la xarxa pública davant de les exposicions accidentals al VIH, VHB i VHC. Aquests protocols inclouen mesures preventives, actuacions i profilaxi.

⌘ **Formació en prevenció de riscos laborals al personal sanitari** *(Servei de Salut)*

Formació que realitzen els serveis de medicina del treball dels hospitals públics per al seu personal en prevenció d'accidents biològics.

⌘ **Sessió informativa sobre VIH i sexualitat a les residents d'infermeria familiar i comunitària** *(Direcció General de Salut Pública i Participació).*

- Nombre d'alumnes que han rebut formació en la Coordinació de Sida i Sexualitat: 3 residents.

ATENCIÓ SANITÀRIA I PSICOSOCIAL

1. Atenció sanitària
2. Atenció psicosocial

1. Atenció sanitària

⌘ **Detecció del VIH i tractament en dones embarassades** (*Servei de Salut*)

Oferta sistemàtica de la prova de detecció del VIH a les embarassades i, en cas necessari, del tractament antiretroviral.

⌘ **Atenció a persones VIH positives** (*Servei de Salut*).

Assistència sanitària i tractament garantits per a totes les persones VIH positives.

⌘ **Persones en tractament antiretroviral (TAR) i càrrega viral.**

<i>Hospitals</i>	<i>Nre. persones en TAR</i>	<i>Càrrega viral indetectable</i>	<i>Càrrega viral detectable</i>
Hospital Universitari de Son Espases	2.008	1.877	131
Hospital Universitari Son Llàtzer	973	902	71
Hospital Comarcal d'Inca	191	183	8
Hospital Comarcal de Manacor	218	205	13
Hospital Mateu Orfila	238	224	14
<i>Total</i>	3.628	3.391	237

⌘ **Despesa en tractaments antiretrovirals** (*Servei de Salut*): 25.306.857,38 €.

2. Atenció psicosocial

⌘ **Atenció psicològica individual, familiar i grupal a totes les illes** (*ALAS*).

- **Atencions individuals presencials:** 233 sessions, a les quals s'han atès 70 persones en 3 sessions de mitjana per cap.
- **Atenció psicològica 2.0:** 28 persones ateses.
- **Sessions temàtiques** de 2 hores destinades a persones que viuen amb el VIH, que volen abordar o aprofundir en les diferents temàtiques relacionades amb la infecció. Una de les sessions és per a joves i l'altra per a dones.
- **Grup ALAS Pitiüses.** Es creà aquest grup per establir un espai segur en què les persones que hi participin puguin compartir experiències i resoldre dubtes en relació amb el VIH i crear una xarxa de suport social. En el 2020 es realitzaren 5 trobades amb la participació de 9 persones.
- **Educació d'iguals «Espai PARES»** (*ALAS*). Persones voluntàries d'ALAS que ajuden persones amb un diagnòstic recent a eliminar o disminuir l'estigma i treballar la discriminació relacionada amb el VIH.
 - Nombre de persones voluntàries: 7 (4 homes i 3 dones).

⌘ **Atenció social** (*ALAS*).

- Casos atesos: 117.
- Sessions realitzades: 244.
- Atencions a la seu d'ALAS: 68.
- Atencions hospitalàries: 167.
- Acompanyaments: 97.
- Activitats associatives per reforçar actituds positives cap a la integració i el suport social:
 - Nombre d'activitats: 9 amb 42 participants.

⌘ **Cases d'acollida Siloé: residència Siloé i habitatge tutelat Siloé** (Associació Siloé, IMAS, Estalvi Ètic de Colonya).

Acollida, atenció i acompanyament de persones amb VIH/sida que, a més de tenir discapacitats, presenten falta o insuficiència de recursos socials, familiars i econòmics.

- Serveis que es realitzen: residència amb centre de dia amb 10 places i servei d'habitatge tutelat amb 5 places, 24 hores, 365 dies de l'any.
- Nombre de persones ateses: 21 (13 homes i 8 dones).
- L'edat de la població atesa és superior als 45 anys.
- Nombre d'acompanyaments: 683 (39 % en habitatge tutelat, 61 % en residència).

⌘ **Projecte «Mou-te!»** (Associació Siloé, Estalvi Ètic de Colonya i Ajuntament de Santa Eugènia).

Millora de la situació biopsicosocial, foment de l'autonomia i promoció d'hàbits d'oci saludable. S'hi ofereixen diferents tipus d'activitats socioeducatives i terapèutiques de forma periòdica, totes enfocades a recuperar i millorar aptituds i capacitats i a fomentar habilitats socials i relacions que ajuden a la normalització social.

- Taller de reestructuració cognitiva i memòria: 30 %.
- Taller d'harmonització psicofísica: 59 %.
- Taller d'oci saludable:
 - Nombre de sessions realitzades: 272 en 315 hores (48 % oci i dinamització, 36 % d'harmonització psicofísica i ioga, 16 % d'estimulació cognitiva i memòria).
- Nombre de sessions realitzades en el conjunt dels tres tallers: 272.

COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ

- **Convenis de col·laboració** entre la Conselleria de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears i el Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears per dispensar metadona a les oficines de farmàcia i proves ràpides de detecció del VIH.
- **Acord de col·laboració** entre la Conselleria de Salut i Consum, el Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears, la Cooperativa d'Apotecaris i COFARME (Cooperativa Farmacèutica Menorquina) per realitzar el Programa d'Intercanvi de Xeringues (*kits* antisida).
- **Conveni instrumental amb Metges del Món per al programa «Obrint camins».**
- **Participació per part de la Coordinació de Sida i Sexualitat a la Xarxa d'Atenció Directa a Persones que Exerceixen la Prostitució a Palma (XADPEP).**
- **Participació per part de la Coordinació de Sida i Sexualitat en el Grup d'Estudis de Prostitució de les Illes Balears (GEPIB).** Grup que fa estudis sobre prostitució en què participen entitats i institucions relacionades amb el tema.
- **Reunions de coordinadors amb la Secretaria del Pla Nacional de la Sida.**
- **Reunions de coordinació interterritorial del VIH/sida i altres ITS.**
- **Xarxa d'Atenció Directa a Persones que Exerceixen la Prostitució a Palma (XAPEP).** Comissió formada per diferents àrees de l'Ajuntament de Palma i entitats que treballen en l'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma, en la qual s'adopten una visió i uns reptes comuns per tal de posar en marxa diferents projectes i activitats dins aquest marc.
- **Col·laboració en el Grup d'Estudis de Prostitució de les Illes Balears (GEPIB).** Grup que fa estudis sobre prostitució en què participen entitats i institucions relacionades amb el tema.
- **Conveni de col·laboració** entre Metges del Món i l'Hospital Son Espases en la part assistencial (analítiques, infeccions, etc.).
- **Ratificació de l'Acord marc de col·laboració** entre la UIB i l'Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears (ALAS).

GLOSSARI DE SIGLES I TERMES

- **ALAS:** Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears
- **ASEF:** Àrea de Salut d'Eivissa i Formentera
- **AP:** Atenció Primària
- **Ben Amics:** Associació Lesbiana, Gai, Transsexual, Bisexual i Intersexual de les Illes Balears
- **CAITS:** Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció de les Infeccions de Transmissió Sexual
- **CEPCA:** Centre d'Estudis i Prevenció de Conductes Addictives
- **CS:** centre de salut
- **DT:** diagnòstic tardà
- **EpS:** educació per a la salut
- **ESO:** educació secundària obligatòria
- **GEPIB:** Grup d'Estudis de Prostitució de les Illes Balears
- **HCI:** Hospital Comarca d'Inca
- **HCM:** Hospital Can Misses
- **HGMO:** Hospital General Mateu Orfila
- **HM:** Hospital de Manacor
- **HSL:** Hospital Son Llätzer
- **HSB:** homes que mantenen relacions sexuals amb homes
- **HTSX:** heterosexual
- **HUSE:** Hospital Universitari Son Espases
- **IB-Salut:** Servei de Salut de les Illes Balears
- **IES:** institut d'educació secundària
- **IMAS:** Institut Mallorquí d'Afers Socials
- **INRED:** programa d'inclusió social i reducció de danys per a persones usuàries de drogues injectades/inhalades
- **IR:** infecció recent
- **ITS:** infecció de transmissió sexual

- **LGTBI:** lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals
- **MapCal:** mesa d'atenció a la prostitució de Calvià
- **MDM:** Metges del Món
- **OIAPS:** orientació i atenció psicològica
- **OUSIS:** oficina d'universitat saludable i sostenible
- **PACU:** punt d'atenció a la comunitat educativa
- **PADIB:** Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears
- **PEP:** persona que exerceix la prostitució
- **PIX:** Programa d'Intercanvi de Xeringues
- **PNSS:** Pla Nacional sobre la Sida
- **PSP:** Persones en situació de prostitució
- **SADIF:** Servei d'Acollida per a Dones i Famílies
- **SAYDE:** salut i drets per a les persones en situació de prostitució
- **SIDA:** síndrome d'immunodeficiència adquirida
- **TAR:** tractament antiretroviral
- **UCA:** unitat de conductes addictives
- **UCRIF:** Unitat Central de Xarxes d'Immigració Il·legal i Falsedats Documentals, de la Policia Nacional
- **UDI:** usuari de drogues injectades
- **UDVP:** usuari de drogues per via parenteral
- **UE:** Unió Europea
- **UIB:** Universitat de les Illes Balears
- **UMES:** Unitat Mòbil d'Emergència Social
- **VHB:** virus de l'hepatitis B
- **VHC:** virus de l'hepatitis C
- **VIH:** virus de la immunodeficiència humana
- **XA.DPEP:** Xarxa d'Atenció Directa a Persones que Exerceixen la Prostitució a Palma